

UNIVERZITET U BEOGRADU

FAKULTET ORGANIZACIONIH NAUKA

NASTAVNO-NAUČNOM VEĆU FAKULTETA ORGANIZACIONIH NAUKA

Odlukom Nastavno-naučnog veća Fakulteta organizacionih nauka Univerziteta u Beogradu br.3/157-4 od 9.12.2015. godine imenovani smo za članove Komisije za ocenu završene doktorske disertacije kandidata **mr Suzane S. Subić**, pod naslovom:

„STRATEŠKI PRAVCI RAZVOJA ŠKOLSKE SPORTSKE INFRASTRUKTURE U REPUBLICI SRBIJI U CILJU PRILAGOĐAVANJA ZAHTEVIMA EVROPSKE UNIJE“

i na osnovu toga podnosimo sledeći

IZVEŠTAJ

1. Osnovni podaci o kandidatu i disertaciji:

Mr Suzana S. Subić (rođj. Nikolić) rođena je 18. oktobra 1972. godine u Požarevcu. Osnovnu školu „Veljko Dugošević“ i srednju ekonomsku školu završila je u Požarevcu. Fakultet fizičke kulture Univerziteta u Beogradu (smer *Fizičko vaspitanje*) upisala je školske 1991/1992. godine. Diplomirala je 26. decembra 1997. godine sa prosečnom ocenom 8,51 (osam 51/100) što potvrđuje diploma o stečenom visokom obrazovanju i stručnom nazivu *Profesor fizičke kulture*. Diplomski rad na temu „Samopouzdanje kod vrhunskih sportista“ odbranila je sa ocenom 10 (deset).

Poslediplomske studije na Fakultetu fizičke kulture Univerziteta u Beogradu upisala je školske 1998/1999. godine gde je u okviru smera *Fizičko vaspitanje* položila sve programom predviđene ispite sa prosečnom ocenom 9 (devet). Magistarsku tezu pod naslovom „Predlog normativa prostora za nastavu fizičkog vaspitanja sa aspekta kategorizacije škola u Srbiji“ odbranila je 20. marta 2002. godine na Fakultetu sporta i fizičkog vaspitanja Univerziteta u Beogradu pod mentorstvom prof. dr Zorice Petrović, čime je stekla diplomu o završenim magistarskim studijama i akademski naziv *Magistra nauka fizičke kulture*.

Kandidat poseduje i diplomu o završenim specijalističkim studijama i stečenom stručnom nazivu *Specijaliste za međunarodno humanitarno pravo*. Specijalistički rad sa temom „Značaj uključivanja međunarodnog humanitarnog prava u obrazovne sadržaje“ odbranjen je 16. juna 2005. godine na Fakultetu političkih nauka Univerziteta u Beogradu.

Kandidat mr Suzana S. Subić poseduje i sledeće diplome o završenim stručnim seminarima:

- Diploma o uspešno završenom stručnom seminaru - *Osnovnoj edukaciji i rodnoj ravnopravnosti za nastavnike/ce osnovnih i srednjih škola*, CARE International Yugoslavia, Beograd, septembra 2002. godine;
- Diploma o uspešno završenom stručnom seminaru *Umeće komunikacije*; ova diploma-sertifikat izdata je kao potvrda o stručnom usavršavanju u konstruktivnim pristupima problemskim situacijama; Tim za edukaciju i pružanje psiholoških usluga, Beograd, 26.12.2002. godine;
- Diploma o uspešno završenom stručnom seminaru *Priprema gimnazija za reformu*, Republika Srbija, Ministarstvo prosvete i sporta, Beograd, 2003. godine;
- Diploma o uspešno završenom stručnom seminaru *Vaspitanje za zdravlje*; ova diploma-sertifikat izdata je kao potvrda o stručnom usavršavanju u programima razvoja sadržaja i metoda nastave u školama, a program je akreditovan kod Ministarstva prosvete Srbije 2003. godine, Istraživačka stanica Petnica, Valjevo, 5.07.2005. godine;
- Uverenje o savladanoj obuci projekta *Podrška razvoju ljudskog kapitala i istraživanju Opšte obrazovanje i razvoj ljudskog kapitala*; program obuke stručnog usavršavanja je donelo Ministarstvo prosvete nauke i tehnološkog razvoja Republike Srbije, Beograd, 2013. godine.

Od 2004. godine mr Suzana S. Subić je generalni sekretar *Sportskog školskog udruženja Novi Beograd*. Takođe, od 2002. godine je član *Društva pedagoga fizičke kulture Srbije*, a od 2006. do 2009. godine bila je član *Komisije Nacionalnog prosvetnog saveta za utvrđivanje standarda prostora, opreme i nastavnih sredstava* Ministarstva prosvete Republike Srbije.

U okviru profesionalne delatnosti, mr Suzana S. Subić je zaposlena kao profesor fizičkog vaspitanja. U periodu od 22.04.1997. godine do 30.06.1997. godine radila je kao profesor fizičkog vaspitanja u osnovnoj školi „Vuk Karadžić“, Surčin-Beograd. Od 19.03.1998.godine do 28.06.1999. godine bila je profesor fizičkog vaspitanja u Srednjoj poljoprivrednoj školi „PKB“, Krnjača-Beograd. Od 04.05.2000. godine do 1.10.2012. godine je profesor fizičkog vaspitanja u X gimnaziji „Mihajlo Pupin“, Novi Beograd. Od 1.10 2012. godine je pomoćnik direktora u X gimnaziji „Mihajlo Pupin“, Novi Beograd.

Mr Suzana S. Subić je objavila samostalno i u saradnji sa drugim autorima više naučnih i stručnih radova u domaćim časopisima, kao i na domaćim i međunarodnim konferencijama.

Spisak objavljenih radova:

1. **Suzana Nikolić**, *Predlog normativa prostora za nastavu fizičkog vaspitanja sa aspekta kategorizacije škola u Srbiji*, Fizička kultura, No 1-4, Vol. 56, 2002, ISSN 0350-3828 (Štampano izd.), 2217-497H (Online), str. 63-73.

http://www.fizickakultura.com/fk/560102cir_s_nikolic.pdf

2. **Suzana Nikolić**, *Struktura objekata za fizičko vaspitanje u školama na teritoriji Beograda*, Fizička kultura, No 1-4, Vol. 57/58, 2003-2004, ISSN 0350-3828 (Štampano izd.), 2217-497H (Online), str. 90-94.
http://www.fizickakultura.com/fk/585701_4cir_s_nikolic.pdf
3. **Suzana Nikolić**, *Financing projects in physical education in school*, Proceedings of the Seventh International Symposium "Investments and Economic Recovery", May 25 - 27, 2007, Bucharest, Romania, Bucharest Academy of Economic Studies, Faculty of Management, Department of Economic Efficiency, ISBN 978-973-594-952-5, pp. 584-590.
4. Jonel Subić, Bojana Bekić, **Suzana Nikolić**, *Značaj kapitalnih transfera i subvencija za sufinansiranje razvoja u ruralnim sredinama*, Međunarodni naučni skup „Multifunkcionalna poljoprivreda i ruralni razvoj u Republici Srpskoj“, Tematski zbornik. Jahorina, 13-14.12.2007, Poljoprivredni fakultet, Istočno Sarajevo, Institut za ekonomiku poljoprivrede Beograd, Balkanska asocijacija za životnu sredinu (B.EN.A.), Grčka, ISBN 978-99938-670-3-6, str. 279-284.
5. **Suzana Nikolić**, *Uloga fizičkog vaspitanja u prevenciji problema srednjoškolaca*, Zbornik radova, Interdisciplinarna naučna konferencija sa međunarodnim učešćem „Antropološki status i fizička aktivnost dece, omladine i odraslih“, Univerzitet u Novom Sadu, Fakultet sporta i fizičkog vaspitanja, Novi Sad, 6-7.12.2007, ISBN 978-86-80231-54-9, str. 329-337.
6. **Suzana Nikolić**, *Finansiranje projekata za izgradnju sportskih hala i fiskulturnih sala iz sredstava NIP-a u 2007. godini*, Zbornik radova, Međunarodna naučna konferencija „Fizička aktivnost i zdravlje“, Univerzitet u Beogradu, Fakultet sporta i fizičkog vaspitanja, Beograd, 10-11. decembar, 2007, ISBN 978-86-80255-94-1 (FSFV), str. 61-65.
7. **Suzana Nikolić**, *Realizacija nastave fizičkog vaspitanja u učionici*, Zbornik apstrakata, Međunarodna naučna konferencija „Teorijski, metodološki i metodički aspekti fizičkog vaspitanja“, Univerzitet u Beogradu, Fakultet sporta i fizičkog vaspitanja, Beograd, 11. decembar, 2008, str. 74.
8. **Suzana Nikolić**, Jonel Subić, Claudiu Cicea, *Economic Aspects of Investments in Sport Facilities*, Petroleum - Gas University of Ploesti BULLETIN, Educational Sciences Series (Former title), No. 1B/2008, Vol. LX, ISSN 1841-6586, Journal of Educational Sciences&Psychology (Other medium version), ISSN 2247-8558, ISSN-L 2247-6377, CNCSIS B+, BDI EBSCO, Index Copernicus, ProQuest, Scipio, pp. 147-152.
http://kobson.nb.rs/servisi/pretrazivanje_casopisa.84.html?words=&issn=2247-6377&cat=0&service=0
http://jesp.upgploiesti.ro/index.php?option=com_phocadownload&view=category&id=7:bulletin-vol-lx-no-1b2008&Itemid=3
9. **Suzana Nikolić**, *The Significance of Physical Activities in Disorders Prevention of Youth in Serbia*, Workshop Abstracts, International Workshop on "Environment - Nutrition - Health Relationship in the Frame of EU Policy", Organized by: Balkan Environmental Association (B.EN.A.) Greece and Romanian Academy of Agricultural

and Forestry Sciences (A.A.F.S) Bucharest, Galati-Romania, 16-17 January 2009, pp. 80.

10. **Suzana Nikolić**, *The Realization of Physical Education in the Classroom*, Conference Proceedings, International Scientific Conference "Teoretical, Methodology and Methodical Aspects of Physical Education", University of Belgrade, Faculty of Sport and Physical Education, Belgrade, 2009, ISBN 978-86-80255-53-8, pp. 280-283.
11. **Suzana Nikolić**, *Financing School Sports Infrastructure out of National Investment Plan's Assets*, Conference Proceedings, XII International Symposium "Organizational Sciences and Knowledge Management", Zlatibor - Serbia, June 09th – 12th, 2010, Faculty of Organizational Sciences, Belgrade, str. 2\CD1\Htm\pdfXVII-08.pdf.
12. **Suzana Subić**, *Analysis of Investment and Financing Sources of School Sports Facilities in Republic of Serbia*, Original scientific paper, Sport and Health, Vol. X, No. 1, 2015, ISSN 1840-152X, DOI: 10.7251/SHT1015054S, pp. 59-69.
http://sportizdravlje.rs.ba/files/Godina%20X,%20Broj%201/sport_engleski_2015.pdf

Kandidat mr Suzana S. Subić je 2009. godine prijavila doktorsku disertaciju na temu „Strateški pravci razvoja školske sportske infrastrukture u Republici Srbiji u cilju prilagođavanja zahtevima Evropske unije“. Izveštaj Komisije za ocenu naučne zasnovanosti prijavljene doktorske disertacije usvojen je na Nastavno-naučnom veću Fakulteta organizacionih nauka Univerziteta u Beogradu 23.12.2009. godine, odluka broj 3/5. Veće naučnih oblasti pravno-ekonomskih nauka je dalo saglasnost na temu 23.2.2010. godine, odluka broj 020-455/29-10. Mentor dr Dragana Kragulj izvestila je 1.12.2015. godine da je doktorska disertacija završena i Nastavno-naučno veće Fakulteta organizacionih nauka Univerziteta u Beogradu je odlukom br.3/157-4 od 9.12.2015. godine formiralo Komisiju za pregled i ocenu završene doktorske disertacije u sastavu:

1. dr Dragana Kragulj, redovni profesor Fakulteta organizacionih nauka Univerziteta u Beogradu,
2. dr Jovan Filipović, redovni profesor Fakulteta organizacionih nauka Univerziteta u Beogradu,
3. dr Dragoljub Višnjić, redovni profesor Fakulteta sporta i fizičkog vaspitanja Univerziteta u Beogradu.

Doktorska disertacija kandidata mr Suzane S. Subić pod naslovom „Strateški pravci razvoja školske sportske infrastrukture u Republici Srbiji u cilju prilagođavanja zahtevima Evropske unije“, sadrži 241 stranu, ima 97 tabela (od toga: 34 tabele u tekstu i 63 tabele u priložima), 1 SWOT matricu, 2 šeme, 3 slike i 37 grafikona. Sadrži listu od 117 bibliografskih jedinica korišćene tokom rada kandidata na ovoj disertaciji.

2. Predmet i cilj disertacije

Predmet istraživanja doktorske disertacije kandidata mr Suzane S. Subić je razvoj školske sportske infrastrukture u Republici Srbiji, kao i važnost jasnog definisanja strateških pravaca

razvoja školske sportske infrastrukture, u skladu sa njenim kvantitativnim i kvalitativnim ciljevima, oslanjajući se na modele razvoja obrazovanja u Evropskoj uniji. Polazeći od osnovnih pretpostavki u procesu strateškog planiranja, istraživanje je obuhvatilo sagledavanje postojećeg stanja i potrebe utvrđivanja materijalnih i nematerijalnih resursa, analizu ulaganja u školsku sportsku infrastrukturu, mesta i uloge ljudskih resursa u funkciji razvoja školske sportske infrastrukture i zakonsku regulativu.

Osnovni cilj istraživanja je da se izradi novi, jasno koncipiran okvir u vidu posebno definisanih strateških pravaca, kao odgovora na ključna pitanja za dalji razvoj školske sportske infrastrukture u Republici Srbiji. U mogućoj meri, politika tog razvoja treba da dopuni sadržaje Strategije razvoja sporta i Strategije razvoja obrazovanja u Republici Srbiji, poštujući pri tome zahteve Evropske unije. Oslanjajući se na Lisabonsku strategiju (odnosno Lisabonsku agendu), Evropska unija je postavila određene ciljeve za dostizanje željenog stanja u obrazovanju. Radi definisanja prioriteta koji vode ostvarenju strateških ciljeva, u svim zemljama članicama, kao i onima u procesu integracije, neophodno je identifikovati realne mere koje treba preduzeti da bi se uspostavili zajednički okviri obrazovanja. Za Republiku Srbiju je ovaj proces takođe veoma značajan, s obzirom da je njeno opredeljenje čvrsto okrenuto ka evropskim integracijama. Kao preduslov za korišćenje programa pomoći u sektoru obrazovanja, Evropska komisija će tražiti razvojni plan našeg obrazovanja i veoma pažljivo pratiti njegov napredak.

Integralni segment strategije razvoja obrazovanja je i razvoj školske sportske infrastrukture. Osnovu školske sportske infrastrukture čine objekti (fiskulturne sale i otvoreni sportski tereni) namenjeni, pre svega, nastavi fizičkog vaspitanja i realizaciji školskog sporta, a zatim i potrebama sportskih klubova i rekreaciji. Zato se u disertaciji posebno ukazuje na problem strateškog razvoja ovog segmenta obrazovanja, jer predstavlja jedan od ključnih uslova za ostvarivanje zahteva u oblasti obrazovanja i sporta.

Posebni ciljevi ovog istraživanja su:

- analiza dosadašnjeg stanja i ulaganja u objekte za fizičko vaspitanje i školski sport;
- ispitati potrebe korisnika, zahteve nastave i mogućnosti lokalne samouprave u cilju unapređenja kvaliteta objekata i opreme;
- razviti bazu podataka relevantnu za planiranje i praćenje razvoja školske sportske infrastrukture;
- usklađivanje propisa koji regulišu školsku sportsku infrastrukturu u Republici Srbiji sa propisima Evropske unije.

3. Osnovne hipoteze od kojih se polazilo u istraživanju

U disertaciji su, kroz metodološki dobro potkrepljeno istraživanje, potvrđene postavljene hipoteze.

- Rezultati istraživanja potvrdili su *osnovnu hipotezu* da postoji neusaglašenost u kvalitetu školskih sportskih objekata, što nameće potrebu definisanja strateških pravaca razvoja školske sportske infrastrukture u Republici Srbiji. Istraživanjem je potvrđeno da precizno definisanje i određivanje strateških pravaca razvoja školske sportske infrastrukture u

Republici Srbiji je jedan od važnih preduslova približavanja evropskim integracionim procesima. Kao imperativ dugoročnog vršenja misije, strateški pravci su instrument za postizanje ciljeva reforme koja treba da omogući unapređenje školske sportske infrastrukture, kao i neophodnu interakciju svih institucija obrazovanja i drugih struktura u procesu upravljanja i koordiniranja.

- Rezultati istraživanja potvrdili su i *posebne hipoteze*:
  - da nemaju sva deca u Republici Srbiji iste, niti potrebne uslove za realizaciju nastave fizičkog vaspitanja;
  - da se kvalitet školske sportske infrastrukture razlikuje od škole do škole i da je neprilagođen potrebama nastave i kapacitetu škola koje koriste ove objekte;
  - da je neophodno jasno definisanje strateških usmerenja, kako bi se na transparentan i prioritetan način upravljalo investiranjem u ove objekte, čime bi se izbeglo stihijsko ulaganje, kao i građenje prevelikih objekata, koji se dugo grade i koji su preskupi za održavanje;
  - da je neophodno izmeniti važeće normative i standarde u oblasti školske sportske infrastrukture u Republici Srbiji; shodno tome, razvoj školske sportske infrastrukture, treba da ide u pravcu koji podrazumeva usavršavanje postojećeg sistema školskog sporta u skladu sa iskustvima Evropske unije u oblasti školskog sporta;
  - potvrđuje se pretpostavka da su školski sportski objekti najvećim delom u lošem stanju i relativno zapušteni; bez odgovarajućih fiskulturnih sala i otvorenih sportskih terena, nema pravog razvoja školskog sporta, a školski sportski objekti predstavljaju nasleđe koje ostaje budućim generacijama kao podsicaj za bavljenje školskim sportom. U tom kontekstu, neophodno je odrediti prioritete za budući razvoj školske sportske infrastrukture u Republici Srbiji.

4. Kratak opis sadržaja disertacije

U doktorskoj disertaciji se istraživanjem obuhvataju, odnosno analiziraju i definišu strateški pravci razvoja ciljno odabranih delova sistema obrazovanja u Republici Srbiji, a oni su sledeći:

- objekti i oprema, namenjeni sprovođenju aktivnosti iz oblasti fizičkog vaspitanja i školskog sporta;
- ljudski resursi u funkciji razvoja školske sportske infrastrukture;
- finansiranje školske sportske infrastrukture;
- zakonska regulativa.

Svi gore navedeni delovi sistema školskog sporta su razmatrani u dva dela.

- *Prvi deo* se odnosi na analizu pokazatelja trenutnog stanja svakog područja, kao i na procenu mogućih i potrebnih promena u budućnosti. Analiza se temelji na postojećim statističkim i anketom prikupljenim podacima. Anketa je poslata odabranim osnovnim i srednjim školama u Republici Srbiji radi prikupljanja relevantnih pokazatelja o trenutnom stanju školske sportske infrastrukture.
- *Drugi deo* se odnosi na jasno definisanje strateških pravaca budućeg razvoja školske sportske infrastrukture u Republici Srbiji. Za postavljanje ovih pravaca određeno je nekoliko načela, i to: da su realni i ostvarivi; podsticajni, ambiciozni i razvojni; prilagođeni zahtevima Evropske unije.

Doktorska disertacija sadrži devet poglavlja, pregled literature, prilog sa anketnim upitnikom, kao i priloge u kojima su prikazani dodatni podaci iz anketne analize.

1. UVOD

1.1. Polazne osnove

1.1.1. Cilj i hipoteze istraživanja

1.1.2. Metod istraživanja

1.2. Definisane osnovnih pojmova

1.2.1. Sport

1.2.2. Fizičko vaspitanje i školski sport

1.2.3. Školska sportska infrastruktura

1.2.4. Strateško planiranje

1.2.4.1. Strateško planiranje školske sportske infrastrukture kao osnova za efikasniji razvoj fizičkog vaspitanja i školskog sporta

1.2.4.2. Proces i principi određivanja strateških pravaca

2. ANALIZA ŠKOLSKE SPORTSKE INFRASTRUKTURE U REPUBLICI SRBIJI

2.1. Objekti i oprema namenjeni sprovođenju aktivnosti iz oblasti fizičkog vaspitanja i školskog sporta

2.2. Dosadašnja istraživanja stanja školske sportske infrastrukture u Republici Srbiji

2.3. Analiza trenutnog stanja školske sportske infrastrukture u osnovnim i srednjim školama u Republici Srbiji

2.3.1. Stanje zatvorenih i otvorenih prostora u područnim školama

2.3.2. Stanje zatvorenih prostora u osnovnim i srednjim školama

2.3.3. Stanje otvorenih prostora u osnovnim i srednjim školama

2.3.4. Ocena stanja školske sportske infrastrukture u osnovnim i srednjim školama

2.3.5. Analiza ulaganja u školsku sportsku infrastrukturu u osnovnim i srednjim školama

3. LJUDSKI RESURSI U FUNKCIJI RAZVOJA ŠKOLSKE SPORTSKE INFRASTRUKTURE

- 3.1. Značaj učenika kao korisnika školske sportske infrastrukture
- 3.2. Doprinos nastavnog kadra u obezbeđenju propisanih uslova za korišćenje školske sportske infrastrukture
- 3.3. Uloga školskog menadžmenta u funkciji razvoja školske sportske infrastrukture

4. IZVORI FINANSIRANJA I INVESTICIJE U ŠKOLSKU SPORTSKU INFRASTRUKTURU

- 4.1. Izvori finansiranja školske sportske infrastrukture
  - 4.1.1. Finasiranje školske sportske infrastrukture u Republici Srbiji
  - 4.1.2. Finasiranje školske sportske infrastrukture u Evropskoj uniji
  - 4.1.3. Upravljanje i finansiranje školske sportske infrastrukture
- 4.2. Investicije u školsku sportsku infrastrukturu u Republici Srbiji
  - 4.2.1. Izvori finansiranja i ostvarene investicije u školsku sportsku infrastrukturu
  - 4.2.2. Regionalna investiciona ulaganja u školsku sportsku infrastrukturu
  - 4.2.3. Ocena investicionih ulaganja u školsku sportsku infrastrukturu

5. ZAKONSKA REGULATIVA ŠKOLSKE SPORTSKE INFRASTRUKTURE

- 5.1. Zakonsaka regulativa školske sportske infrastrukture u Republici Srbiji
- 5.2. Zakonsaka regulativa školske sportske infrastrukture u Evropskoj uniji
  - 5.2.1. Rumunija
  - 5.2.2. Slovenija
  - 5.2.3. Nemačka
  - 5.2.4. Hrvatska
- 5.3. Predlozi za usklađivanje domaćeg zakonodavstva u oblasti školske sportske infrastrukture sa onim na snazi u Evropskoj uniji
- 5.4. Zakonska regulativa školske sportske infrastrukture u Švajcarskoj

6. VREDNOVANJE POTENCIJALA I DEFINISANJE PRAVACA RAZVOJA ŠKOLSKE SPORTSKE INFRASTRUKTURE U REPUBLICI SRBIJI

- 6.1. SWOT analiza školske sportske infrastrukture u Republici Srbiji
- 6.2. Vizija i misija razvoja školske sportske infrastrukture u Republici Srbiji
  - 6.2.1. Definisane vizije i misije
  - 6.2.2. Očekivanja u budućnosti
- 6.3. Strateški cilj i prioriteti razvoja školske sportske infrastrukture u Republici Srbiji

6.3.1. Strateški cilj

6.3.2. Strateški prioriteti i mere

7. IMPLEMENTACIJA I NADZOR REALIZACIJE STRATEŠKIH PRAVACA

7.1. Uloga republičkih i pokrajinskih institucija u održivom razvoju školske sportske infrastrukture

7.2. Uloga lokalne samouprave u održivom razvoju školske sportske infrastrukture

7.3. Uloga škole u održivom razvoju školske sportske infrastrukture

7.4. Indikatori nadzora

8. REZULTATI ISTRAŽIVANJA

9. ZAKLJUČAK

LITERATURA

PRILOZI

Prilog 1. Upitnik o školskoj sportskoj infrastrukturi

Prilog 2. Osnovne škole koje su vratile popunjen upitnik, po okruzima/oblastima

Prilog 3. Škole za osnovno i srednje obrazovanje, koje su vratile popunjen upitnik, po okruzima/oblastima

Prilog 4. Srednje škole koje su vratile popunjen upitnik, po okruzima/oblastima

Kroz gore navedena poglavlja, disertacija je koncipirana na sledeći način:

U prvom poglavlju kandidat daje uvodne napomene u kojima se ističe neophodnost da se obrazovni sistem otvori i osposobi za brzo i efikasno prilagođavanje. U nastojanju da svoj razvoj prilagodi zahtevima Evropske unije, Srbija mora da sprovede reformu i izvrši neophodna finansijska ulaganja u poboljšanju obrazovne ponude. Integralni segment strategije razvoja obrazovanja u narednom periodu, svakako je i razvoj školske sportske infrastrukture. S obzirom da predstavlja jedan od ključnih uslova za ostvarivanje zahteva i postizanja vrhunskih rezultata u oblasti obrazovanja i sporta, problemu strateškog razvoja školske sportske infrastrukture treba posvetiti posebnu pažnju. Postavljene su polazne osnove, u kojima su dati ciljevi (*opšti i posebni*) i hipoteze (*osnovna i posebne*) i opisuju se naučni metodi koji su primenjeni u istraživanju. Naime, predmet i cilj istraživanja opredelili su i konkretne metode koji su primenjeni u radu. Posebno se naglašava neophodnost savremenog pristupa strateškom planiranju radi utvrđivanja strateških pravaca razvoja školske sportske infrastrukture u Republici Srbiji. Isto tako, posebno je istaknuto definisanje osnovnih pojmova, kao što su: sport, fizičko vaspitanje i školski sport, školska sportska infrastruktura i strateško planiranje (fokusrajući se na *strateški plan u oblasti školske sportske infrastrukture*, kojim se daju smernice aktivnostima za razvoj oblasti u datom vremenskom intervalu).

Drugo poglavlje kandidat posvećuje analizi školske sportske infrastrukture u Republici Srbiji. Kao značajan faktor, u stvaranju uslova za realizaciju obrazovno-vaspitnog procesa u fizičkom vaspitanju i školskom sportu i unapređenju celokupnog razvoja sporta, predstavljeni su prostori i njihova opremljenost. U skladu sa efikasnim planiranjem potrebnih sredstava za ulaganje u prostore, nastavna sredstva i opremu, *investiciono održavanje* se definiše kao predvidivo i plansko održavanje i obnavljanje školskih sportskih prostora i opreme. U ovom poglavlju, analiza dosadašnjeg stanja školske sportske infrastrukture u Republici Srbiji se bazira na dva velika istraživanja, i to: prvo, koje je rađeno u periodu od 1998. do 2000. godine i i drugo, koje je rađeno 2008. godine. Posebno se ističe analiza trenutnog stanja školske sportske infrastrukture u osnovnim i srednjim školama u Republici Srbiji, koja se bazira na originalnom istraživanju putem upitnika koji je u periodu školske 2013/2014. godine poslat na adresu 1 887 škola (od toga, upitnike je dostavilo 212 škola: 140 osnovnih, 68 srednjih i 4 škole za osnovno i srednje obrazovanje).

U trećem poglavlju se govori o ljudskim resursima u funkciji razvoja školske sportske infrastrukture. Ovde se, pre svega, misli na one ljudske resurse koji indirektno učestvuju u razvoju školske sportske infrastrukture i one koji direktno, kao njeni korisnici, imaju mogućnost uticaja na školske sportske objekte. Unutar škole, učenici su prvi i najznačajniji korisnici školskih sportskih objekata. Đaci u ovim prostorima u potpunosti razvijaju svoje kognitivne, afektivne i psihomotorne funkcije. Na kraju ovog poglavlja, istaknut je doprinos nastavnog kadra u obezbeđenju propisanih uslova za korišćenje školske sportske infrastrukture i naglašena uloga školskog menadžmenta u funkciji razvoja školske sportske infrastrukture.

U četvrtom poglavlju dat je prikaz izvora finansiranja i investicija u školsku sportsku infrastrukturu. S obzirom da kada se govori o izvorima finansiranja školske sportske infrastrukture se zapravo misli na izvore finansiranja sportskih objekata, većina zemalja vodi evidenciju o tome ko i na koji način finansira izgradnju i modernizaciju celokupne sportske infrastrukture. Kao deo celokupne sportske infrastrukture, u okviru koje se i finansiraju, školski sportski objekti nisu zasebna stavka evidentiranja investicija. Shodno tome, domaća statistika, kao i većine drugih zemalja, ne vodi zasebnu evidenciju investiranja u školske sportske objekte. U Republici Srbiji, evidencija dosadašnjih investicionih ulaganja u školsku sportsku infrastrukturu u nadležnosti je Ministarstva sporta koje ima podatke za sportsku infrastrukturu u celini. U traženju odgovora na pitanje kako da se postigne bolji model finansiranja, kojim bi se dala javna podrška sportu i sportskoj infrastrukturi, zemlje Evropske unije imaju razne oblike finansiranja. Ovo poglavlje pruža uvid u modele finansiranja školske sportske infrastrukture u pojedinim zemljama Evropske unije (konkretno: Engleskoj, Nemačkoj, Sloveniji, Danskoj, Hrvatskoj i Austriji), kao i, popređenja radi, Švajcarskoj. Predmet ovog istraživanja je i upravljanje i finansiranje školske sportske infrastrukture, koje se takođe posmatra na nivou Republike Srbije i nivou pojedinih zemalja Evropske unije. Fokusirajući se na period 2008-2013. godina, daje se detaljan pregled investicija u školsku sportsku infrastrukturu u Republici Srbiji (s posebnim osvrtom na ocenu investicionih ulaganja u školsku sportsku infrastrukturu, kako na regionalnom, tako i nacionalnom nivou).

U petom poglavlju kandidat naglašava potrebu da promene u obrazovanju moraju biti sistemske, izgrađujući, pre svega, pravnu osnovu i kvalitetne zakonske propise i ispunjavanje svih normativa. Definisane pravila i njihovo poštovanje, neophodno je za planiranje i razvoj

sportske školske infrastrukture, za ostvarivanje kvaliteta koji je u odgovarajućim uslovima potreban, kao i da bi se pratili i vrednovali postignuti rezultati. U tom kontekstu, predstavljena je zakonska regulativa školske sportske infrastrukture u Republici Srbiji, pojedinim zemljama Evropske unije (konkretno: Rumuniji, Sloveniji, Nemačkoj i Hrvatskoj), kao i, pregleda radi, Švajcarskoj. Posebno u ovom poglavlju, ističe se originalan naučni doprinos kandidata koji se ogleda u predlogu formule na osnovu koje se može izračunati broj potrebnih prostora za nastavu fizičkog vaspitanja.

U šestom poglavlju, nakon analize rezultata (SWOT matrica) anketnog istraživanja, koje odlikava trenutno stanje otvorenih i zatvorenih prostora za realizaciju nastave fizičkog vaspitanja, sagledane su mogućnosti za održivi razvoj školske sportske infrastrukture u Republici Srbiji. Po tom osnovu, data je definicija vizije i misije, strateškog cilja i strateških prioriteta, a takođe su i određene mere održivog razvoja školske sportske infrastrukture u Republici Srbiji.

Sedmo poglavlje ukazuje na neophodnost implementacije i nadzora realizacije strateških pravaca održivog razvoja školske sportske infrastrukture u Republici Srbiji. U tom kontekstu, naglašena je uloga republičkih i pokrajinskih institucija, lokalne samouprave i škole u održivom razvoju školske sportske infrastrukture. Takođe, u ovom poglavlju se ukazuje na indikatore koji se mogu koristiti u sprovođenju nadzora.

U osmom poglavlju se ističe da prikupljeni materijali mogu biti veoma korisni stručnoj i široj javnosti, dok rezultati istraživanja mogu dati značajan podsticaj u oblasti planiranja i ulaganja u školsku sportsku infrastrukturu. Podaci su prikupljeni na osnovu popunjenih upitnika (anketirano je ukupno 11,23% škola), što je bilo dovoljno da se postigne cilj istraživanja i proveriti i objektivno utvrdi stanje školske sportske infrastrukture u Republici Srbiji. Analiza rezultata istraživanja postojećeg stanja školske sportske infrastrukture u Republici Srbiji, pokazuje da je najlošije stanje u područnim školama (u ovom slučaju se nastava fizičkog vaspitanja uglavnom odvija napolju u školskom dvorištu ili učionici). Problem ulaganja u školsku sportsku infrastrukturu ovih škola, ogleda se u malom broju đaka i nedostatku potrebnih informacija o trendu upisa đaka u narednim školskim godinama. Kada je reč o centralnim školama, analiza rezultata istraživanja trenutnog stanja školske sportske infrastrukture navodi na prisutnost neplanskog, to jest stihijskog ulaganja u objekte za realizaciju nastave fizičkog vaspitanja (bilo otvorenog, bilo zatvorenog tipa), ne vodeći pri tom računa o realnim kapacitetima škole, kao ni stvarnim potrebama lokalne samouprave. Ocena stanja školske sportske infrastrukture upućuje na činjenicu da škole (osnovne i srednje) u Republici Srbiji nisu zadovoljne postojećim stanjem školske sportske infrastrukture, kao ni nivoom opremanja prostora (bilo otvorenih, bilo zatvorenih). U ovom se poglavlju, dalje, navodi da većina anketiranih škola nije imala potrebna ulaganja ili su investicije bile male, sa namenom rešavanja tekućih problema. Po pitanju finansiranja školske sportske infrastrukture u narednom periodu, škole u Republici Srbiji se, pre svega, oslanjaju na izvore sredstava iz budžeta jedinica lokalne samouprave, budžetskih izdvajanja državnih institucija, kao i donacija. Analiza zakonske regulative koja uređuje standarde u oblasti školske sportske infrastrukture u Republici Srbiji i zemljama Evropske unije, nameće potrebu promene važećih normativa prostora, opreme i nastavnih sredstava. U tom smislu, potrebno je usaglašavanje, kako sa drugim nacionalnim pravilnicima, tako i sa zahtevima Evropske unije (principima, normama i standardima iz oblasti školske sportske infrastrukture).

U *devetom poglavlju* kandidat u formi zaključka daje rekapitulaciju glavnih saznanja do kojih se došlo u disertaciji na bazi rezultata istraživanja i ukazuje na potrebu da savremeni pristupi školskoj sportskoj infrastrukturi treba da počivaju na jasno definisanim ciljevima i strateškim pravcima. Imajući u vidu da školska sportska infrastruktura zahteva velika finansijska ulaganja, ključni faktor održivog razvoja se ogleda kroz partnerstvo škole, lokalne samouprave, sportskih klubova, saveza, kao i privatnog sektora. U narednom periodu, sve mere i aktivnosti na razvoju školske sportske infrastrukture, moraju biti prilagođene potrebama obrazovanja i razvoja sporta u Republici Srbiji, kao i usaglašene sa zahtevima Evropske unije. S obzirom da doprinose i predstavljaju značajnu kariku u razvoju malih sredina, dobri uslovi školskih sportskih objekata od vitalnog su značaja za lokalnu zajednicu i društvo u celini.

U *posebnoj delu* daje se pregled korišćene literature. Navode se kako domaći, tako i inostrani relevantni izvori koji su korišćeni tokom izrade ove doktorske disertacije. Posebno je dat uvid u izvore podataka koji su prikupljeni putem interneta, ne samo veb adresa, već i datum pristupa. Takođe, u izradi doktorske disertacije korišćena je adekvatna statistička građa - dokumentacija, tj. publikacije Republičkog zavoda za statistiku Srbije, kao i publikacije nacionalnih statistika zemalja Evropske unije.

U *prilozima* se najpre iznosi struktura upitnika (opšti podaci, podaci o školskoj sportskoj infrastrukturi i podaci o investicijama) na osnovu kojeg je sprovedeno anketno istraživanje o školskoj sportskoj infrastrukturi u Republici Srbiji. Potom se daju prilozi sa detaljnim tabelarnim pregledima koji se odnose na škole koje su vratile popunjen upitnik (osnovne, škole za osnovno i srednje obrazovanje i srednje škole).

5. Ostvareni rezultati i naučni doprinos disertacije

U doktorskoj disertaciji kandidata mr Suzane S. Subić ostvareni su sledeći rezultati i naučni doprinosi:

- doktorska disertacija predstavlja značajan doprinos postojećim malobrojnim istraživanjima koja se bave problemima razvoja školske sportske infrastrukture u Republici Srbiji, oslanjajući se na modele razvoja obrazovanja u Evropskoj uniji; naime, u domaćoj literaturi postoji mali broj radova posvećenih ovoj problematici, a monografskih radova, doktorskih disertacija i magistarskih teza u kojima bi ova problematika bila sveobuhvatno obrađena i analizirana nema;
- budući da je fizičko vaspitanje nemoguće odvojiti od školskog sporta, jer se dobar deo vaspitnog procesa, između ostalog, zasniva i na primeni takmičenja, određivanje pravaca razvoja školske sportske infrastrukture omogućiće kreiranje vaspitno-obrazovne politike koja će se jasno i nedvosmisleno odrediti prema fizičkom vaspitanju kao jednom od primarnih područja u sastavu obrazovnog sistema Republike Srbije;
- s obzirom da se u Republici Srbiji još uvek raspolaže sa relativno malo objektivnih pokazatelja o aktuelnom stanju školske sportske infrastrukture, značajan doprinos je dat prikupljanjem i analiziranjem velikog broja podataka o školskoj sportskoj

infrastrukturi i ostalim činiocima, koji u ovom trenutku određuju sistem obrazovanja u okviru fizičkog vaspitanja u Republici Srbiji, a što predstavlja celovitu i sistemsku potrebu u cilju izrade kvalitetnih i na realnim pokazateljima utemeljenih budućih programa razvoja školske sportske infrastrukture;

- u doktorskoj disertaciji ostvaren je naučni doprinos koji se posebno ističe kroz istraživanje koje se fokusira na predlog proračuna za određivanje broja potrebnih prostora za nastavu fizičkog vaspitanja; polazeći od stava da se broj potrebnih jedinica sale izračunava prema kapacitetu škole i broju časova fizičkog vaspitanja, u disertaciji je prezentirana i razrađena originalna formula za izračunavanje potrebnog broja prostora za vežbanje;
- promene i poboljšanja koje će identifikovati novi, jasno koncipiran okvir u vidu posebno definisanih strateških pravaca razvoja školske sportske infrastrukture u Republici Srbiji, omogućiće kvalitetnije pozicioniranje i vrednovanje doprinosa fizičkog vaspitanja u sistemu školstva, ali i sporta uopšte;
- s obzirom da pitanja položaja i uloge školske sportske infrastrukture u široj sportskoj zajednici nisu jasno rešena, ovim će se istraživanjem odrediti konkretne i ostvarive pretpostavke budućeg razvoja školske sportske infrastrukture kako bi ona u budućnosti postala bitna okosnica daljnjeg razvoja fizičkog vaspitanja u okviru obrazovnog sistema u Republici Srbiji, oslanjajući se na ciljeve razvoja školskog sporta u Evropskoj uniji;
- rezultati istraživanja nedvosmisleno ukazuju na neophodnost uključivanja državnih institucija, vaspitnih, obrazovnih, zdravstvenih i akademskih, kao i šire sportske zajednice, medija, roditelja i drugih u programe i aktivnosti kojima bi ciljevi bili unapređenje školske sportske infrastrukture u cilju promovisanja zdravstvenih i vaspitnih vrednosti fizičkog vaspitanja i sporta među decom i omladinom;
- kao poseban doprinos rada se ističe sveobuhvatna i detljna analiza postojeće regulative u oblasti školske sportske infrastrukture u Republici Srbiji, ali i u odabranim zemljama Evropske unije; doprinos se ogleda i u istaknutim predlozima za usklađivanje domaćeg zakonodavstva u oblasti školske sportske infrastrukture sa onim na snazi u Evropskoj uniji;
- istraživanjem se želi skrenuti pažnja, ne samo uskih stručnih i naučnih krugova, već i šire javnosti na neophodnost većeg broja rasprava, analiza, problemskog i strateškog razmišljanja o položaju i ulozi fizičkog vaspitanja i sporta u vaspitno-obrazovnom sistemu i sistemu sporta; definisanje strateških pravaca za buduću razvoj školske sportske infrastrukture, stvorice mogućnost da se identifikuju prioriteta, da se predlože realno ostvarivi projekti, kao i potrebne aktivnosti kako bi se što kvalitetnije i celovitije uticalo na školsku sportsku infrastrukturu u Republici Srbiji;
- u disertaciji su jasno definisani strateški prioriteta koji treba da nadoknade nedostatke odgovarajućih strateških razvojnih dokumenata, u oblasti obrazovanja i sporta; određivanje jasnih i ostvarivih pretpostavki budućeg razvoja školske sportske infrastrukture u Republici Srbiji predstavlja jedan opšti okvir koji bi trebao znatno da doprinese kvalitetnijoj realizaciji nastave fizičkog vaspitanja, školskog sporta i promeni dosadašnji način i praksu rada u školama;
- važan doprinos je ostvaren i kroz uspostavljen dobar i temeljan teorijsko-metodološki osnov za dalja istraživanja u oblasti strateških pravaca razvoja školske sportske infrastrukture u Republici Srbiji, a shodno prilagođavanju zahtevima Evropske unije.

Prethodno navedenim doprinosima potvrđena je opšta hipoteza, ali i posebne hipoteze rada čime su u potpunosti realizovani postavljeni zadaci istraživanja i čime je ostvaren naučni cilj disertacije.

6. Zaključak

Na osnovu prijave kandidata, kao i na osnovu analize i kitičke ocene rada, Komisija ocenjuje da doktorska disertacija kandidata mr Suzane S. Subić pod naslovom „Strateški pravci razvoja školske sportske infrastrukture u Republici Srbiji u cilju prilagođavanja zahtevima Evropske unije“ poseduje kvalitete originalnog i samostalnog naučnog dela adekvatnog zahtevima doktorata i da je u potpunosti urađena prema prijavi odobrenoj od strane Nastavno-naučnog veća Fakulteta organizacionih nauka Univerziteta u Beogradu i Veća naučnih oblasti pravno-ekonomskih nauka Univerziteta u Beogradu u pogledu predmeta, cilja, metoda istraživanja i sadržaja. Komisija ocenjuje da je kandidat pokazao visok stepen naučnih, stručnih i praktičnih znanja u pogledu relevantnih pitanja vezanih za obrađenu problematiku u disertaciji. Kandidat je u potpunosti realizovao postavljene zahteve istraživanja i ostvario očekivani naučni doprinos.

Imajući sve navedeno u vidu, Komisija pozitivno ocenjuje završenu doktorsku disertaciju i predlaže Nastavno-naučnom veću Fakulteta organizacionih nauka Univerziteta u Beogradu da se **mr Suzani S. Subić** odobri javna odbrana doktorske disertacije pod naslovom **„STRATEŠKI PRAVCI RAZVOJA ŠKOLSKE SPORTSKE INFRASTRUKTURE U REPUBLICI SRBIJI U CILJU PRILAGODAVANJA ZAHTEVIMA EVROPSKE UNIJE“**

U Beogradu, 25. februara 2016.

KOMISIJA

dr Dragana Kragulj, redovni profesor Fakulteta organizacionih nauka Univerziteta u Beogradu

dr Jovan Filipović, redovni profesor Fakulteta organizacionih nauka Univerziteta u Beogradu

dr Dragoljub Višnjic, redovni profesor Fakulteta sporta i fizičkog vaspitanja Univerziteta u Beogradu